ÜNİVERSİTE AMBLEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF UNIVERSITY EMBLEMS

Özge Mazlum*

Özet: *Bu araştırmanın amacı; Güzel Sanatlar Fakülteleri (GSF) Grafik bölümü öğrencilerinin üniversite amblemlerini değerlendirme becerilerinin belirlenmesidir. Genel tarama modelinde olan araştırmanın çalışma grubunu, Anadolu, Başkent, Dumlupınar, Hacettepe, Marmara ve Süleyman Demirel Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada öğrenci ve uzmanların üniversite amblemlerine ilişkin değerlendirme ve yorumlarına ilişkin bulgular, nitel çözümlemeler ile elde edilmiştir. Görüşme yöntemiyle elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde ise, içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin amblemler ve tasarım ilkeleri konusu ile ilgili bilgiye sahip oldukları, öğrencilerin bir grafik ürünü olan amblemleri değerlendirirken analiz etme, yorumlama, açıklama, görme ve düzeltme gibi bilişsel becerilere sahip olduğu ve uygulamalardaki problemleri görüp, eleştirerek önerilerde bulundukları ve öğrencilerin değerlendirmelerinde uzmanlara yaklaştıkları görülmüştür. Buradan üniversitelerde verilen grafik eğitiminin nitelikli olduğu anlaşılmaktadır.*

Anahtar Kelimeler: *Amblem, Logo, Grafik Tasarım Eğitimi, Değerlendirme.*

Extended Abstract: *In order to accommodate with the developments in communication and technology, people who are critical, can think creatively, conduct researches, can do analysis and synthesize, open to innovations and follow technology must be raised. Education system should have the supporting structure in this way. Art education is significant in this education given to the individual. In graphic design education being a branch of art education, individuals through discovering themselves draw an approach not only adapting to the society with the productions but also trying to shape the society. In this regard, graphic design education plays a significant role in forming social consciousness.*

Corporations raising designers, educators in these corporations and the education they give are as much important as graphic design's individual and social effects. Education, which aims at developing students' critical and creative thinking, should be given on graphic design field. Curriculum should be organized in accordance with the design and in an encouraging way for reading, writing and discussions of world affairs in general.

* Yrd. Doç. Dr., Turgut Özal Üniversitesi, Ankara Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, omazlum@turgutozal.edu.tr

Graphic design has started to define its activities again and in these discussions, it is observed that design is not only a production but also a visual interpretation and a documentation period. A good design education gives the ability to solve expected problems and one of the aims of this education is to provide experience which enables an individual to express himself in different communication media. In case of graphic design education, it is intended to develop a student's ability which enables transferring a subject to graphics language and conveying a message in a plain and effective way. Therefore, emblems can be named as application areas showing detail purification well, over which graphic design uses indicators with the intention of making form visible.

One of the evaluation methods in graphic design is based on potential graduate students' ability to evaluate existing design. Students' evaluation of emblems which are graphic productions will show design education's qualification. This research has questioned to what extent students could enhance their theoretical knowledge to practical and evaluation level.

This research is limited to eight universities and their emblems. Method of this research is indirect measurement because it involves individual's perception and interpretations. There is a limitation in this research as students' evaluation is unique and their own individual perception is active. Furthermore, there is another limitation in this research as for success criteria similarities between students' evaluation of emblems and experts' evaluation were taken into account.

Aim of the research is to define Faculty of Fine Arts Graphic Department's students' ability to evaluate university emblems. Descriptive survey model was used in this research. Besides, this research is categorized as the general survey model.

Working group of this research consists of the fourth-grade Faculty of Fine Arts Graphic Department students of Akdeniz, Anadolu, Atatürk, Başkent, Dumlupınar, Hacettepe, Marmara ve Süleyman Demirel Universities. 156 students and 15 experts participated in the survey.

Qualitative research method was used to form the data that were to be used in the research. Within the bounds of this research, a data collection tool was developed to specify students' abilities on evaluation of emblems and the necessary data was collected through an interview form. There are open-ended questions that will state students' evaluation and interpretation on this interview form.

Findings related to the evaluation and interpretation of university emblems of students and experts were acquired via interview form and its content was resolved through analysis method. The used method is structured interview. By taking experts' opinions as references, students' evaluation abilities of emblems were tested in this research. Comparisons were made through discovering similarities and differences between students' and experts' opinions.

Students' and experts' opinions were consulted relating to the evaluation and interpretation of university emblems in this qualitative research. In the light of collected data, it was seen in the evaluation of university emblems that students had skills, similar to experts'. Furthermore, students could carry out evaluation and criticize as such. This result shows that educators could convey their abilities and knowledge to the students as the students had the same perspective like experts while evaluating the emblems and thus bringing students in expertise qualifications.

This research, by having students interpret and evaluate through interview method, questioned to what extent students could raise their levels of practice and evaluation and it was seen that students were successful in raising their levels.

It was observed in this research aiming to specify the skills of emblem evaluation by the seniors who took graphic training at the faculties of fine arts that those students had the cognitive skills of analysis, explication, vision, and correction while evaluating an emblem, a product of graphics.

This research gives information about the qualification of graphic education in Faculty of Fine Arts as a means of evaluating university emblems. It is possible to say that positive developments have been going on as students who graduated from these departments, will represent our country on the field of visual communication. At the end of the research, it was seen that students had knowledge of emblems and design principles. Furthermore, they could see the problems in practices and make suggestions by criticizing and eventually got closer to experts. From this perspective, it is understood that graphic education given in universities is qualitative.

In this university emblems evaluation research, it is thought that it will help universities to review their emblems and will lead them to evaluate their own emblems.

Key Words: *Emblem, Logos, Graphic Design Education, Evaluation.*

GİRİŞ

İletişim ve teknolojide meydana gelen gelişmelere uyum sağlanabilmesi için; eleştirel ve yaratıcı düşünen, araştıran, analiz ve sentez yapabilen, yeniliklere açık ve teknolojiyi takip eden bireyler yetiştirilmelidir. Eğitim sistemi ise, bireye bu niteliklerin kazandırılmasını hedefleyen bir yapıya sahip olmalıdır. Bireye bu eğitimin verilmesinde, sanat eğitimi önemlidir ve sanat eğitiminin bir dalı olan grafik tasarım eğitiminde de birey, özgün kişiliğini fark ederek, ürettiği eserlerle sadece topluma uyum sağlayan değil, aynı zamanda onu şekillendirmeye çalışan bir yaklaşım çizmektedir. Bu bağlamda grafik tasarım eğitimi, toplumsal bilincin oluşmasında önemli rol oynamaktadır.

Adler (2008: 33) grafik tasarımın; "tasarımcı için bir iletişim aracı, sonsuz keşfetme, öğrenme ve çalışma süreci olduğunu, toplum için ise bireylerin bilgiyi daha kolay kavramasını sağladığını" ifade etmiştir. Bowers (1999: 89) ise konu ile ilgili olarak; "grafik tasarımcının aynı zamanda bir iletişimci de olduğunu, bu yüzden mesaj almanın, göndermenin ve yorumlamanın inceliklerini bilmesi gerektiğini" belirtmiştir.

Grafik tasarımın bireysel ve toplumsal etkileri kadar bu konuda eğitim veren, grafik tasarımcısı yetiştiren kurumlar, bu kurumlardaki eğitimciler ve verdikleri eğitim de önemlidir. Grafik tasarım alanında öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisini geliştirmeye yönelik eğitim verilmeli, müfredatlar, tasarıma ve genel olarak dünya meselelerine ilişkin konuları okuma, yazma ve tartışmayı özendirecek biçimde düzenlenmelidir. Noble ve Bestley (2001: 8) de konu ile ilgili olarak; "uzun zamandır bir tanıtım uygulamaları alanı olan grafik tasarım, etkinliklerini yeniden tanımlamaya başlamıştır ve bu tartışmalarda tasarımın sadece bir ürün olmadığı, görsel bir yorum ve dokümantasyon süreci olduğunu" belirtmiştir. Pulman (1998: 112) ise, iyi bir tasarım eğitiminin, beklenilen problem çözme becerisini veren eğitim olduğunu vurgulamış ve bu eğitimin amacının bireyin kendisini, farklı iletişim ortamlarında ifade etmesini sağlayacak deneyimi kazandırmak olduğunu söylemiştir.

Grafik tasarım eğitiminde, öğrencinin bir konuyu grafik diline aktarırken, görsel malzemeler aracılığıyla bir mesajı en yalın, en etkili ve en doğru biçimde verebilme becerisinin geliştirilmesi amaçlanır. Bu sebeple amblemlerin, grafik tasarımın göstergeler kullanarak, biçim üzerinden görünür kılma amacını taşıyan ve detaylardan arındırma özelliğini iyi gösteren bir uygulama alanı olduğu söylenebilir. Tepecik (2002: 61) amblemi; "bir nesneyi ya da bir kurumu temsil eden harf veya çeşitli işaretlerin görüntüsü olarak" tanımlamıştır. Rand (1992: 39) ise logo için: "tasarımın iyi de olsa kötü de olsa, bellek için bir araç olduğunu, iyi tasarlanmış bir görüntüyü hatırlamanın, karışık bir görüntüye göre daha kolay olduğunu, sonuçta iyi tasarlanmış bir logonun, simgelediği şeyin bir yansıması olduğunu" ifade etmiştir. Ambleme logo da denilmektedir ve bu araştırmada alıntı yerlerine göre, bulunduğu kaynakla farklılık olmaması açısından, her iki sözcük de kullanılacaktır.

Grafik tasarımda değerlendirme yöntemlerinden birisi de, mezun durumuna gelmiş öğrencilerin tasarımı değerlendirme becerilerini esas almaktadır. Öğrencilerin bir grafik ürünü olan amblemleri değerlendirmeleri, öğrencilerin aldıkları eğitimin niteliğini gösterecektir. Bu araştırma, öğrencilerin öğrendiklerini uygulama ve değerlendirme seviyesine ne ölçüde çıkarabildiklerini sorgulamıştır.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma: sekiz üniversite ve bu üniversitelerin amblemleri ile sınırlıdır. Araştırmanın yöntemi, bireyin algısı ve yorumları, değerlendirmede işin içine girdiği için dolaylı bir ölçme yöntemidir. Bu araştırmanın bir sınırlılığı da; öğrencilerin değerlendirmelerinin kendilerine özgü olması ve bireysel algılarının devreye girmesidir. Diğer bir sınırlılık ise, öğrencilerin amblem değerlendirmelerinde başarı ölçütü olarak, uzman değerlendirmelerine benzerliğin esas alınmasıdır.

MAKALENİN AMACI

Bu araştırmanın amacı; Güzel Sanatlar Fakülteleri (GSF) Grafik bölümü öğrencilerinin üniversite amblemlerini değerlendirme becerilerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama (betimsel) modeli kullanılmıştır. Ayrıca bu araştırma, tarama modelleri içinde, genel tarama modeline girmektedir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar 2004, 79).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; Akdeniz, Anadolu, Atatürk, Başkent, Dumlupınar, Hacettepe, Marmara ve Süleyman Demirel Üniversiteleri GSF Grafik bölümünde öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 156 öğrenci ve 15 uzman katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılacak olan verilerin oluşturulmasında, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma çerçevesinde, üniversite öğrencilerinin bir grafik ürünü olan amblemleri değerlendirme becerilerini belirlemek amacıyla bir veri toplama aracı geliştirilmiş ve gerekli olan veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu görüşme formunda, öğrencilerin

değerlendirme ve yorumlarını ifade edileceği ve açık uçlu sorular bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada; görüşme yöntemi ile elde edilen, öğrenci ve uzmanların üniversite amblemlerine ilişkin değerlendirme ve yorumlarına ilişkin bulgular, içerik analiz tekniği ile çözümlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde nitel bulgu ve yorumlar yer almaktadır. Kullanılan görüşme yönteminin türü ise yapılandırılmış görüşmedir.

Briggs (1986, Akt: Yıldırım, s.105) görüşme yönteminin, sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda kullanılan en yaygın veri toplama yöntemi olduğunu savunmakta ve bu durumun, görüşme yönteminin, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Patton'a göre (1987, Akt: Yıldırım, s.106) görüşmenin amacı; bireyin iç dünyasına girmek ve onun perspektifini anlamaktır. Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu çalışmada, öğrenci ve uzmanlar ile görüşme yapılarak, deneyimleri, düşünceleri ve yorumlarına ilişkin veri toplanması amaçlanmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin amblemleri değerlendirme becerileri, uzmanların görüşleri referans kabul edilerek test edilmiştir. Öğrenci ve uzman görüşleri arasında paralellikler ve farklılıklar saptanmaya çalışılarak, karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu bölümde; araştırmaya katılan sekiz üniversitedeki öğrencilerin ve uzmanların, bu sekiz üniversitenin amblemlerine ilişkin düşünce ve yorumları yer almaktadır.

Akdeniz Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Akdeniz Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 1'de, öğrencilerin yorumları ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1: *Akdeniz Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	Değerlendirme ve yorum

1	AÜ harflerinin konturları kalın, küçültüldüğünde şişer, birbirinin içine girer.
2	Tipografik yapılmaya çalışılmış, bu amblemi teknik ressam veya bir mimar yapmış olabilir.
3	
4	Baş harflerden oluşan bir amblem, bu pek tercih edilmeyen bir yöntem, amblem daha özgün bir yöntem kullanılarak tasarlanabilirdi. Zeminreki degrade, baskıda zorluk çıkarabilir.
5	Logoda degrade kullanımı çok tercih edilmemeli. Ayrıca logo ilk bakışta algılanabilir olmalı, dolayısıyla Ü İ gibi okunuyor. Yalnızca renkler uyumlu.
6	Amblemde kullanılan renkler üniversitenin bulunduğu bölgenin özelliklerini iyi yansıtıyor. Ancak tipografi ve yaratıcılık açısından zayıf kalmış bir amblem.
7	Klasik, çok kullanılan bir tasarım biçimi, sarı maviyi karşılayamamış, profesyonel bir tasarım değil.
8	
9	Zemindeki degrade küçük boyutlarda ve farklı baskı teknikleri ile çoğaltmada sorun yaratır.
10	Başarısız.
11	Amblem çok basit tipografik öğeler içeriyor, üniversite kimliğine uygun değil.
12	Tipografik açıdan zayıf, fakat logonun kenarlarına doğru koyulaşan mavi ton, yazının etkisini arttırıyor.
13	Zeminde degrade kullanılması baskıda sorun olabilir. Harfler başarılı bir şekilde stilize edilememiş, form biraz katı kalmış, zıt renklerin kullanılması dikkat çekiciliği arttırmış.
14	Eğitim kurumunu çağrıştırıyor ama mesajı net vermiyor. Degrade kullanılması uygulama zorluğu getiriyor, küçük noktalar ise anlamsız.
15	Sade, okunabilirliği olan bir logo, renk kullanımı güzel, ancak iç kısmında bulunan kontur biraz kalın, daha ince uygulama yapılabilirdi.

Tablo 2: *Akdeniz Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**

1	Renkler Akdeniz bölgesinin karakterine uygun seçilmiş.	23
2	Degrade kullanımı, baskıda sorun yaratabilir.	22
3	Logoda A harfinin Ü harfinden önce yer alması gerekir.	18
4	Tipografik olarak zayıf.	11
5	Üniversite logosuna benzemiyor.	9
6	Logodaki biçimler katı, biçimler Akdeniz bölgesinin karakterine uygun yuvarlak hatlı olmalı.	8
7	ÜA harflerinin oluşturduğu insan piktogramı kolay anlaşılmıyor ve sıradan.	8
8	Kullanılan noktalar anlamsız ve yeri yanlış.	3
9	Kontrast renklerin kullanılması güzel.	2
10	A ve Ü stilizasyonu başarılı değil, grafik okunurluğu zor.	2
11	A ve Ü harflerinde kullanılan kontur basit, iç içe geçmiş.	2
12	Amblemdeki parçalanmalar rahatsız edici, bütünlük yok.	2

Bu bölümde öncelikle uzman ve öğrencilerin yorumları arasındaki benzerlikler incelenecektir. Bu benzerliklerden birisi, üniversitenin baş harflerini oluşturan A ve Ü harflerinin etrafındaki konturun kalın olması ve bu sebeple baskıda harflerin birbirinin içine gireceği fikridir.

Akdeniz Üniversitesinin amblemi ile ilgili en fazla eleştiri alan konu, degrade kullanımıdır. Diğer bir eleştiri alan konu ise, kullanılan tipografinin sorunlu olduğudur. Üç uzman ve 11 öğrenci tipografinin basit ve zayıf olduğunu belirtmiştir. Tipografinin problemli olduğu ile ilgili diğer bir görüş de; logodaki Akdeniz Üniversitesi'nin baş harfleri ile yapılan logodaki A ve Ü harflerinin yanlış algılanmasıdır. Ayrıca, üniversitenin isminin baş harflerini kullanma yöntemiyle tasarlanan bu amblemin başarılı olmadığını ve daha yaratıcı çözümlere gitmek gerektiğini dört uzman ve iki öğrenci düşünmektedir. Amblemde kullanılan renklerin, üniversitenin bulunduğu bölgenin özelliklerine uygun olduğunu ise, 23 öğrenci ve üç uzman ifade etmiştir. Renk konusuyla ilgili diğer bir görüş de; zıt renk kullanımının güzel olduğudur.

A ve Ü harflerinin altında kullanılan iki küçük noktanın gereksiz ve anlamsız olduğu da uzman ve öğrenci görüşleri arasındaki diğer bir benzer konudur.

Sekiz öğrenci ise logodaki insan piktogramının kolay algılanamadığını ve sıradan olduğu ileri sürmüştür. Öğrencilerin eleştirdiği bir konu da; logoda kullanılan biçimlerin sert olduğu, Akdeniz bölgesinin yumuşak karakterini yansıtan biçimlerin kullanılmadığıdır. Son olarak amblemdeki parçalanmanın rahatsız edici olduğu, algılamayı zorlaştırdığı ve resim-yazı bütünlüğünün sağlanamadığı görüşünü paylaşan iki öğrenci bulunmaktadır.

Öğrenci ve uzmanların değerlendirmelerinde 8 benzer madde bulunmakta ve uzman ve öğrencilerin ters düştüğü bir madde bulunmamaktadır.

Anadolu Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 3'te, öğrencilerin yorumları ise Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3: *Anadolu Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	**Değerlendirme ve yorum**
1	Yerli yerinde, iyi bir amblem.
2	Yine tipografik bir amblem. A ve Ü harfleri kullanılmaya çalışılmış, yuvarlak olarak ele alınan form ambigramik bir biçimde sunulmuştur. Yazının amblemden ayrılması ve altta iki satır kullanılması iyi.
3	
4	Amblem akılda kalıcı, tipografide dar karakterler kullanılmayabilirdi, okunabilirlik bu sayede daha da arttırılabilir.
5	Yazı okunaklı ve karakter seçimi iyi. Renk seçimi uygun. Kurumsal anlamda kullanıldığında başarılı olur. Yalnızca iki küçük parça belki olmayabilirdi. Yazı karakteri belki bu kadar büyük olmamalı.
6	Amblemin renkleri dışında, diğer özellikleri üniversiteyi yansıtıyor. Başarılı bir çalışma.
7	Başarılı bir tasarım.
8	
9	
10	A ve Ü harflerinin stilizasyonu başarılı, akılda kalıcı ve yalın bir amblem.

11	Yalın ve kendi içinde düzenli bir logo tasarımı. Renk kullanımı da başarılı.
12	Sade ve Anadolu Üniversitesine yakışır bir logo, renk ve tipografi bakımından başarılı.
13	Baş harflerin stilizasyonu başarılı, sade fakat akılda kalıcılığı tartışılır bir amblem.
14	Yalın, eğitimi çağrıştırıyor, uzman bir duruşu var, başlangıç ve bitiş eğitimin sürekliliğini anlatıyor.
15	Akılda kalıcılığı yüksek olan bir logo, okunurluğu ve renk kullanımı da güzel, vektörel olduğu için tasarım her türlü rahat ve temiz kullanım sağlar.

Tablo 4: *Anadolu Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**
1	Akılda kalıcılığı oldukça fazla.	30
1	Güzel ve klasikleşmiş bir form.	14
2	A ve Ü harflerinin stilizasyonu başarılı.	17
3	Okunaklı ve anlaşılır.	11
4	Köklü, akıllara yerleşmiş.	5
5	Sağlam, oturmuş, yerinde ve güçlü bir tasarım.	4
6	Dengeli ve düzenli bir tasarım.	3
7	Temiz bir anlatım.	3
8	Anadolu Üniversitesi'nin fontu değiştirilmeli.	4

Bu amblemde benzerlik gösteren maddelerden birisi, logoda kullanılan Anadolu Üniversitesi'nin adını oluşturan baş harflerin başarılı stilizasyonudur. Dört uzman ve 17 öğrenci bu konuda görüş belirtmiştir. Amblemin tipografik olarak baş harflerin etkili kullanımı olduğu noktasında görüş birliği vardır. Üç uzman, Anadolu Üniversitesi ambleminin, iyi ve güzel bir amblem olduğunu

söylemiş, 14 öğrenci de "güzel ve klasikleşmiş bir form" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Logotype ile ilgili olarak; bir uzman Anadolu Üniversitesi yazısının iki satırda olmasının iyi olduğunu söylemiş, diğer bir uzman ise yazının puntosunun bu kadar büyük olmasının iyi olmadığını vurgulamıştır. Amblemin akılda kalıcılığını ise 30 öğrenci ve üç uzman vurgulamıştır.

Buna ek olarak uzman görüşleri arasında; amblemin düzenli, Anadolu Üniversitesi'ne yakışır nitelikte ve uzman bir duruşu olduğu ve başlangıç ve bitişin eğitimin sürekliliğini anlattığı, her ölçüde temiz ve rahat kullanım sağlayabileceği yer almaktadır. Anadolu Üniversitesi'nin amblemi ile ilgili öne çıkan öğrenci görüşleri arasında; amblemin Sümerbank'ın amblemine benzediği, geri dönüşüm işaretini çağrıştırdığı, amblemin okunaklı, anlaşılır, köklü ve akıllara yerleşmiş bir amblem olduğu, TV'lerde çok sık görüldüğü için akıllara yerleşmiş, tanınmış bir amblem olma özelliklerine sahip olduğu yer almaktadır.

Atatürk Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Atatürk Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 5'te, öğrencilerin yorumları ise Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5: *Atatürk Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	**Değerlendirme ve yorum**
1	Tasarım iyi, ancak küçültmeye müsait değil, çok renk kullanılmış.
2	Amblem Selçuklu duvar rölyefinden hayat ağacı ve çift başlı kartaldan uyarlanmıştır. Çifte minareli medrese o zamanın bölgedeki önemli üniversitesidir. Günümüze gönderilmiş hali olarak ele alınmıştır. Detay fazla, son derece karmaşık.
3	
4	Kullanılan Selçuklu motifi güzel, ama çok karmaşık, sadeleştirilmesi gerekir, küçültüldüğünde anlaşılması zor, baskıda sorun çıkabilir. Tipografi kullanılan renkten dolayı okunmuyor.
5	Bir logonun kolay anlaşılabilir olması gerekir. Detaylar baskıda olumsuz sonuçlar oluşturur. Yazı kalınlığı yetersiz.
6	Amblemi oluşturan görsel çok karmaşık, yazı rengi doğru bir seçim olmamış.

7	Selçukluların simgesinden alınmış, güzel, fakat baskıda zorluk çıkarabilir.
8	
9	Desenlendirilmiş bir yüzey gibi duruyor, oysa ki amblemler yalın birimler olarak tasarlanmalıdır.
10	Çok karmaşık, çok fazla parçadan oluşuyor.
11	Çok fazla desen içeren, yalınlıktan uzak, göz yorucu bir logo.
12	Oldukça karışık ve renklerin birbirine girmesi amblemi anlaşılması zor bir hale getirmiş, bir üniversite logosu olmaktan çok uzak.
13	Zıt renklerin kullanımı, dikkat çekiciliği artırıyor, fakat amblemin çok parçadan oluşması, onu başarısız kılıyor, bu yüzden akılda kalıcı iyi değil, küçültüldüğünde sorun yaşatabilir.
14	Yorumsuz…
15	Orta deseni güzel olmasına karşılık, çok karışık bir logo, gözü yoruyor ve anlaşılırlığı etkiliyor, ancak renk kullanımı güzel.

Tablo 6: *Atatürk Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**
1	Çok detaylı ve karışık bir logo.	63
2	Baskıda özellikle küçültmelerde sorun yaşanabilir.	20
3	Kullanılan renkler uyumsuz.	18
4	Tarihi/ kültürel/ geleneksel öğeler barındırması açısından güzel.	14
5	Kullanılan font renginin sarı olmasından dolayı okunurluk zorlaşıyor.	11
6	Armaya benziyor.	6
7	Avrupa/Amerikan üniversitelerinin amblemlerine benziyor.	4
8	Selçuklu motifi kullanılması güzel.	7
9	Köklü ve eski bir üniversiteye yakışan bir logo.	3

Buna göre; uzman ve öğrencilerin yorumları arasındaki benzerliklerden ilki logoda kullanılan desen ile ilgilidir. Selçuklu'ya ait motiflerin kullanılmasının güzel olduğu konusunda; iki uzman ve yedi öğrenci görüş belirtmiştir. Öğrenci ve uzmanların en çok eleştirdikleri nokta ise; amblemde kullanılan desenin çok karmaşık olmasıdır. Dokuz uzman ve 63 öğrenci bu görüşte birleşmişlerdir. Öğrenci ve uzmanlar bir amblemde bulunması gereken en önemli özelliklerden birinin yalınlık olduğunu belirtmiş, detaylarının fazla olmasından dolayı bir amblemin algılanabilirliğinin azalacağını vurgulamışlardır. Amblemin baskıda, özellikle küçültmelerde, problem olacağı konusuna beş uzman ve 20 öğrenci değinmiştir.

Atatürk Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan uzman, amblemin ilin tarihini yansıttığını söylemiş, 14 öğrenci de; amblemin tarihi, kültürel, geleneksel öğeler barındırması açısından güzel olduğunu belirtmiştir. Atatürk Üniversitesi'nde eğitim gören bir öğrenci de, "çifte minareli medresenin önemli bir motifi olan bu amblemin güzel olduğunu, fakat herkes tarafından bilinemeyeceğini" söylemiştir.

Tipografi ile ilgili olarak, iki uzman ve 11 öğrenci yazı renginin sarı olmasının okunurluğu zorlaştırdığını ve kurumu temsil eden amblemin kısa sürüde algılanması gerektiğini belirtmiştir. Renk kullanımı ile ilgili olarak ise, iki uzman zıt renk kullanımının dikkat çekici ve güzel olduğunu ifade etmiştir. 18 öğrenci ise uzmanlardan farklı bir görüş belirterek kullanılan renklerin uyumsuz olduğunu söylemişlerdir. Buna ek olarak bazı öğrencilerin dikkat çekici görüşleri arasında, armaya ya da Amerikan ya da Avrupa Üniversitelerinin logolarına benzediği yer almaktadır.

Genel olarak öğrenciler logonun daha sembolik bir hale getirilebileceğini savunmuşlar, bu logonun çok ayrıntılı, ayrıca ince ve sarı renkli yazı karakterinden dolayı tipografik okunurluğu iyi olmayan bir logo olduğunu, eski bir üniversite olduğu için de logonun da tarihi motifler barındırdığını belirtmişlerdir.

Başkent Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Başkent Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 7'de, öğrencilerin değerlendirme ve yorumları ise Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7: *Başkent Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	Değerlendirme ve yorum
1	Yalın, iyi bir amblem.
2	Negatif-pozitif ilişkili, ok işaretlerinden simetrik bir biçim üretilmiştir. Öğrencilerin bu kurumda bir araya gelip, eğitilmiş olarak çevreye dağıldığı anlamı işlenmiştir.
3	
4	Modern bir çalışma. Tipografide bazı değişiklikler yapılabilir, biraz daha büyültülebilir. Uygulamalarda kolaylık sağlayabilecek bir tasarım.
5	Yazı karakteri iyi. Kullanılan ince şeritler belki sorun çıkarabilir. Ancak genel anlamda kullanılabilir bir logo. Tek renk kullanımı başarılı.
6	Sade, kullanışlı bir çalışma.
7	Başarılı değil, üniversiteye çok uygun değil.
8	
9	Biçim yalın, içerik ise algılanabilir.
10	İçeri ve dışarı oklarla bilginin paylaşımına gönderme yapıyor, sade, net.
11	Detaysız, güzel bir logo, renk seçimi ve içerdiği grafikler başarılı.
12	Üniversitenin ağırlığını hissettiriyor.
13	Sade ve renk kullanımı başarılı, amblemdeki fikir farklı ve ayırt edici olsa da, okların simetrik duruşu amblemi daha az akılda kalıcı kılıyor.
14	Yalın, sofistike, her yöne saçılan yeni fikirler. Kırmızı rengi gücü simgeliyor.
15	Sade ve özgün bir logo, renk kullanımı hoş.

Tablo 8: *Başkent Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	Değerlendirme ve yorum	Kişi sayısı
1	Yalın.	38
2	Üniversite amblemi niteliğini taşımıyor.	19
3	Sembolün ne anlama geldiği anlaşılmıyor.	18

4	Dikkat çekici renkler kullanılmış ve renk uyumu güzel.	14
5	Modern.	10
6	Merkezi yapıya işaret ediyor.	9
7	Yazı karakteri uygun, puntosu küçük.	6
8	Haç işaretine/Malta hacına benziyor.	5
9	Denge sorunu var.	5
10	Başkentte bir üniversitesinin logosu bu kadar basit olmamalı, daha iyi tasarlanabilirdi.	5
11	Semboller anlaşılıyor.	5
12	Gereksiz ve çok geometrik bir logo	4
13	Üniversitenin kimliği ile ilgili bir ipucu yok.	4
14	Farklı sektörler için daha uygun bir logo.	5

Öğrenci ve uzman görüşleri incelendiğinde ilk benzer nokta, Başkent Üniversitesi ambleminin yalın olması, diğer bir benzer nokta da; kullanılan yazı karakterinin güzel, puntosunun küçük olmasıdır. Diğer bir ortak görüş ise; Başkent Üniversitesi ambleminin üniversite amblemi niteliğini taşımıyor olması ve farklı sektörler için daha uygun olduğudur. Bu noktada genellikle kullanılan sembol ile ilgili bir eleştiri olmuştur. Öğrenciler amblemde kullanılan sembolün "haç işareti ya da Malta hacına" benzediğini, "bu amblemin bankacılık sektörü için daha uygun bir amblem olabileceğini ifade etmiş, HSBC Bankası'nın amblemine benzediğine" dikkati çekmiştir. Bazı öğrenciler ise "bu amblemin sağlık kurumları için daha uygun bir amblem olduğunu, Başkent Üniversitesi'nin hastanesi olmasaydı boşa gidecek bir logo olacağını" ifade etmiştir. Bu yorumlara göre, söz konusu amblem kırmızı ve beyaz renkleriyle hastaneyi çağrıştırmaktadır. Ayrıca öğrenci ve uzman görüşleri arasında, dikkat çekici renklerin kullanıldığı, amblemdeki renklerin uyumlu olduğu ve tek renk kullanımının başarılı bulunduğu yer almaktadır.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasındaki farklılıklar incelendiğinde ise, kullanılan sembol konusunda görüş ayrılıklarına rastlanmaktadır. Öğrenci görüşlerine bakıldığında, sembolün anlamı yansıtabilirliği konusunda sıkıntı yaşandığı gözlenmektedir.

Uzmanlardan farklı olarak öne çıkan görüşler incelendiğinde; öğrenciler logodaki şekilde denge sorunu olduğunu ve biçimin çok geometrik yada basit olduğunu söylemişler, uzmanlar ise genel olarak amblemi başarılı bulmuşlar ve üniversitenin ağırlığını hissettirdiğini ifade etmişlerdir.

Dumlupınar Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Dumlupınar Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 9'da, öğrencilerin değerlendirme ve yorumları ise Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 9: *Dumlupınar Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	**Değerlendirme ve yorum**
1	Bayrağı bu şekilde kullanmak doğru değil, renk geçişleri ve amblem tasarımı zayıf.
2	Dumlupınar Meydan Muharebesi ön plana çıkarılmış, milli bir tavır belirginleştirilmiştir. Ancak üniversite ile ilgili bir kavram yoktur. Ayrıca resimsel tonlamalar yüzünden amblem niteliği taşımamaktadır.
3	Amblemde resmin kullanımı doğru değil.
4	Amblem kriterlere çok uymayan resimsel bir çalışma, Türk bayrağını logoda kullanmak gereksiz, daha soyut ve çizgisel bir tasarım olabilirdi. Tamamen değiştirilmeli.
5	Serifli yazı karakteri kullanımı doğru değil, fotografik bir imge yerine vektörel bir imge daha kullanışlı olacaktır.
6	Amblemde resmin kullanımı kötü olmuş, bunun yerine daha sade, grafiksel bir ifade kullanılabilirdi.
7	Klasik bir tasarım, bayrak sembolü uygun değil, baskıda sorun çıkarabilir.
8	
9	Çok ayrıntılı bir fotoğraf kullanılmış, grafik çözüm, yalın biçim ya da biçimler arası ilişkilere dayalı yalın öneriler sunmaktadır.
10	Fazla resimsel.
11	Yaratıcılıktan uzak.
12	Bayrağın bu şekilde kullanılması kompozisyonu olumsuz etkilemiş, ayrıca yazılar da zemindeki renkten dolayı anlaşılmıyor, daha uygun bir font

	kullanılabilirdi.
13	Fotoğraf türü bir görsel kullanması amblemi daha az akılda kalıcı kılıyor ve algılamada sorunlar yaşatıyor. Bu özelliğinden dolayı da amblem küçültüldüğünde ve başka yüzeylere uygulandığında sorunlar yaşatabilir, üniversite kimliğine uygun değil.
14	Çok hikâyeci olmuş, karışık, üniversite ile ilgili bir kavram yok, belediye amblemi gibi.
15	Arkadaki gökyüzü vektörel olmadığından baskıya ve diğer ortamlara her zaman yüksek çözünürlükte verilmesi gerekiyor, ancak kendi içinde dengeli bir logo.

Tablo 10: *Dumlupınar Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**
1	Çok resimsel, logoda resim kullanılması uygun değil.	27
2	Grafik diline uygun değil/ teknik olarak zayıf.	22
3	Baskıda değer kaybeder.	17
4	Tipografi zayıf, koyu zeminde, çerçeve içinde serifli yazı karakteri okunur değil.	15
5	Türk bayrağının üniversite logosunda kullanılması uygun değil.	13
6	Kütahya'ya uygun, içeriği yansıtıyor.	12
7	Güncelleştirilmesi/ değiştirilmesi gerek.	11
8	Akademik yansıtıcılığı yok, eğitim ve aydınlanmayı çağrıştırmıyor.	11
9	Çok milliyetçi duruyor.	7

Buna göre; öğrenci ve uzman görüşleri arasında benzer bir nokta; bu üniversitenin ambleminde yer alan bayrak sembolünü bu şekilde kullanmanın doğru olmadığıdır. Ayrıca 13 öğrenci de Türk bayrağının üniversite logosunda kullanılmasının uygun olmadığını söylemiştir. Öğrenci ve uzman görüşleri arasındaki diğer bir benzer nokta; amblemde sergilenen milli tavırdır. Bir uzman; "Dumlupınar Meydan Muharebesinin ön plana çıkarıldığını ve milli tavrın belirginleştirildiğini" ifade etmiş, yedi öğrenci de "amblemin çok

milliyetçi durduğunu" söylemiştir.

Dumlupınar Üniversitesi amblemine ilişkin uzman ve öğrenci görüşleri arasında bir benzer nokta da amblemde üniversite ile ilgili bir kavramın bulunmamasıdır. Konu ile ilgili olarak, bir uzman bu amblemin belediye için daha uygun olduğunu söylemiştir.

Dumlupınar Üniversitesi amblemi için en çok eleştirilen nokta amblemde resim kullanılmasıdır. Uzman ve öğrenci görüşleri arasında; amblemin resimsel tonlamalar yüzünden amblem niteliği taşımadığı, fotoğraf türü bir görsel kullanılmasının amblemin akılda kalıcılığını azalttığı ve algılamada sorunlar yaşatabileceği ifadeleri yer almaktadır. Bu madde ile ilgili olarak başka bir görüş "amblem tasarımının daha grafiksel olabileceği ve amblemde vektörel imge kullanılması" gerekliliğidir.

Tipografik açıdan benzer bir konu da; "tırnaklı ve ince bir yazı karakterinin kullanılmasının sorun olduğu ve zemin renginde bu yazının kendini göstermediği" görüşüdür. Konu ile ilgili olarak bir öğrencinin şu görüşü ilgi çekicidir: "Anlatım olarak demode bir yol seçilmiş, zaten üniversitenin ismini çerçeveye yazarak okunurluğu azaltmış ve tırnaklı font seçerek bu demode anlatımı desteklemiş, küçültmelerde sorun çıkması çok muhtemel". Ayrıca bir uzman ve 11 öğrenci de amblem tasarımının değiştirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Hacettepe Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Hacettepe Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 11'de, öğrencilerin değerlendirme ve yorumları ise Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 11: *Hacettepe Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	Değerlendirme ve yorum
1	Her şeyiyle iyi bir amblem.
2	Son derece güzel, zarif ve yalındır. Kullanım kolaylığı vardır. Ankara Hitit geyiği ile Hacettepe'nin h'si zekice bir araya getirilmiştir. Tipografisi hatasızdır.
3	Başarılı.
4	Soyutlama çok başarılı, form olarak da diğer üniversitelerden rahatlıkla ayırt edilebiliyor. Tipografisi okunaklı, her boyutta rahatlıkla uygulanabilir.
5	Tüm logolar arasında en iyi yazı karakterine ve boyutuna sahip amblem. Akılda

	kalıcı, gereksiz öğe yok ve h harfi stilize edilişi estetik, başarılı.
6	Anlaşılır, başarılı bir çalışma olmuş.
7	Çok başarılı bir amblem, ancak benzer bir amblem tasarımı olduğunu düşünüyorum.
8	
9	Biçim yalın, içerik ise kurumun adı ve Hitit geyiğine gönderme yapmakta.
10	Yalın, "h" harfinden hareket ederek aynı zamanda üniversitenin bulunduğu Ankara kentinin Hitit geyiğine gönderme yapıyor.
11	Güzel, akılda kalıcı, sade ve etkili bir logo, hiçbir sorun yaşatmayan bir tasarım, renk seçimi de yerinde.
12	Anket formundaki en iyi logo, Hacettepe bu kadar iyi bir logoya sahip olduğu için çok şanslı.
13	Üniversitenin adının baş harfinin stilize edilmesi, bulunduğu şehri yansıtması bakımından başarılı. Yalın, özgün ve akılda kalıcı. Renk başarılı, çerçevenin biçimi diğer üniversitelerin yaklaşımından farklı ve özgün.
14	Yalın, çok iyi stilize edilmiş, Ankara'da olduğu belli, tipografisi çok değerli.
15	Özgün, sade, anlaşılır, sade, anlamlı ve başarılı bir logo, akılda kalıcılığı da yüksek.

Tablo 12: *Hacettepe Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**
1	Uygulaması kolay, baskıda problem çıkarmaz.	50
2	Formdaki en iyi amblemlerden biri.	32
3	Tipografi güzel, "h" harfi stilizasyonu çok başarılı.	19
4	Ankara'nın Hitit geyiği sembolünün üniversitenin baş harfi olan "h" harfi ile birleştirilmesi çok etkili ve güzel.	14
5	Üniversitenin akademik kimliğine uygun.	14
6	Renk kullanımı çok güzel, kırmızı çarpıcı duruyor.	16

7	Köklü bir üniversitenin oturmuş bir logosu.	3
9	Tıp fakültesine dikkat çekilmiş.	3

Bu bölümde öncelikle uzman ve öğrencilerin yorumları arasındaki ortak yanlar incelenecektir. Buna göre ilk ortak nokta; "Hacettepe Üniversitesi ambleminin uygulanmasının kolay olması ve baskıda problem çıkarmaması" görüşüdür. İki uzman ve 50 öğrenci bu konuya değinmiş ve logonun kullanımının kolay olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci ve uzman görüşleri arasında diğer bir benzer nokta da; "Hacettepe Üniversitesi ambleminin her yönüyle güzel ve iyi bir amblem" olduğudur. İki uzman "formdaki logolar arasında yazı karakteri ve puntosu bakımından en iyisinin olduğunu" söylemiştir.

Amblemdeki "sembolün Ankara'yı sembolize eden Hitit geyiğine gönderme yapmasının etkili olduğunu" savunan beş uzman ve 10 öğrenci bulunmaktadır. Öğrenci ve uzman görüşleri arasında bir benzer nokta da tipografi ile ilgilidir. Amblemde kullanılan tipografinin hatasız olduğu dört uzman tarafından dile getirilmiş, buna ek olarak dört uzman ve 19 öğrenci; "h" harfinin stilizasyonunu" başarılı bulmuşlardır. Renk konusunda ise, iki uzman ve 16 öğrenci renk seçimini yerinde bulmuşlardır.

Amblemin yalınlığı, en sık rastlanan yorum olmuştur. Uzmanlardan farklı olarak öğrenciler amblemin, "üniversitenin akademik kimliğini gerçek anlamda yansıttığını" söylemişlerdir. Öğrencilerin uzmanlardan ayrıca değindikleri diğer bir farklı konu da "Hacettepe Üniversitesi logosunun, köklü bir üniversitenin, oturmuş bir logosu olduğu" görüşüdür.

Buna ek olarak üç öğrenci logoda, "Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne dikkat çekilmek istendiğini" düşünmektedir. İlgi çeken öğrenci görüşlerinden biri; amblem için "arabaların önünde duran semboller gibi durduğu" diğeri ise "amblemin diş hekimliği fakültesini anımsattığı" görüşüdür. Burada stilize edilmiş h harfi diş sembolüne benzetilmiştir.

Sonuç olarak Hacettepe Üniversitesi amblemi öğrenci ve uzmanlar tarafından başarılı bulunmuştur ve öğrenci ve uzman görüşleri arasında çok farklı bir konuya rastlanmamıştır.

Marmara Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Marmara Üniversitesi amblemine ait uzman görüşleri Tablo 13'de, öğrenci görüşleri ise Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 13: *Marmara Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	Değerlendirme ve yorum
1	Sade, anlaşılır bir amblem.
2	Marmara'nın M'si ifade edimliş, ambigrafik olarak değerlendirilmiştir. İstanbul Boğazı da vurgulanmıştır. Ancak kare formun etrafına dairesel form yakışmamıştır.
3	
4	Dairesel formdan kurtarılırsa daha modern olabilir. Genel olarak anlaşılabilir bir logo. Tırnaksız bir font daha uygun olabilir.
5	"M" harfi stilizasyonu bir üniversite için fazla yumuşak olmuş. Tatil yeri için daha uygun bir amblem olabileceğini düşünüyorum. Ayrıca serifli yazı karakteri, boyutu değişebileceği için tercih edilmemeli.
6	Amblemin tipografisi dışında, diğer unsurları yerinde.
7	İyi bir tasarım değil, denizi anımsatacak unsurlar ağır basıyor, bir üniversite amblemi değil de denizle ilgili bir işletmenin amblemi gibi duruyor.
8	
9	Biçim yalın, içerik ise üniversitenin bulunduğu kente gönderme yapmakta.
10	Yalın ama sıradan, "M" harfindeki deniz dalgasının dışında bir buluş içermiyor.
11	Çok şık, Marmara Üniversitesine yakışır bir logo tasarımı, akılda kalıcılığı yüksek.
12	Sade ve anlaşılır.
13	Üniversitenin baş harfinin stilizasyonu, bulunduğu şehri yansıtması bakımından başarılı. Yalın, özgün ve akılda kalıcı. Renk kullanımı başarılı.
14	
15	Kendi içinde dengesi olan bir logo, baskıya uygun ve renk seçimi açısından iyi.

Tablo 14: *Marmara Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	Değerlendirme ve yorum	Kişi sayısı

1	Sade.	30
2	Renk kullanımı çok iyi.	22
3	Deniz dalgasını temsil eden "m" formu güzel stilize edilmiş.	13
4	Farklı sektörler için daha uygun.	13
5	Üniversitenin bulunduğu Marmara bölgesinin coğrafi özelliklerini taşıyor,	7
6	Logotype'da serifsiz font kullanılmalı.	7
7	Daire formun içinde ayrı bir kare form kullanmak uygun değil.	6
8	Dış tarafta çember oluşturulup içine yazı yazılması logoyu sıradanlaştırmış.	4

Marmara Üniversitesi amblemi ile ilgili öğrenci ve uzman görüşleri arasında ilk ortak nokta; amblemin sadeliğidir. Ayrıca "M" harfi stilizasyonu ile ilgili de benzer ifadeler bulunmaktadır. Uzman görüşleri arasında; "amblemde, Marmara'nın M'sinin ifade edildiği, ambigrafik olarak tasarlandığı ve İstanbul Boğazı'nın vurgulandığı", "üniversitenin baş harfinin stilize edilmesi ve bulunduğu şehri yansıtması bakımından başarılı olduğu yer almaktadır. Bu görüşlerden farklı olarak, bir uzman ""M" harfi stilizasyonunun bir üniversite için yumuşak olduğu", diğer bir uzman ise "M" harfindeki deniz dalgasının bir buluş içermediği" görüşündedir. Bu madde ile ilgili olarak 13 öğrenci de; "deniz dalgasını temsil eden "M" formunun güzel stilize edildiğini" söylemiştir.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasında diğer bir benzer nokta, "amblemde üniversitenin bulunduğu kente dair öğeler bulunduğu" görüşüdür. Üç uzman ve yedi öğrenci bu konuda görüşlerini belirtmişlerdir. Bir uzman, "biçimin yalın, içeriğin ise üniversitenin bulunduğu kente göndermek yapmakta" olduğunu belirterek bu konuda görüşlerini sunmuştur. Konu ile ilgili bir öğrencinin görüşü ilgi çekicidir: "1883'ten beri faal olan bu üniversitenin kimliği, coğrafi bölgesi dışında akademik tarihi ile de yansıtılsa daha iyi olurdu".

Öğrenci ve uzmanların eleştirdiği önemli bir nokta da; "daire formun içinde ayrı bir kare formu kullanmanın uygun olmadığı" görüşüdür. Uzmanlar; dairesel formdan kurtarılırsa amblemin daha çağdaş bir görüntüsünün olacağını düşünmektedirler.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasındaki benzer bir nokta, "Marmara Üniversitesi ambleminin üniversite ambleminden çok, farklı bir sektör için uygun olduğu" görüşüdür. Renk seçimi genel olarak uzmanlar ve öğrenciler tarafından başarılı bulunmuştur.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasında benzerlik gösteren son nokta da, amblemde kullanılan tipografi ile ilgilidir. İki uzman ve yedi öğrenci, serifsiz bir font kullanmanın daha uygun olacağını ifade etmiştir. Uzmanlardan farklı olarak 4 öğrenci de, amblemin dış kenarında çember oluşturulup, içine yazı yazılmasının logoyu sıradanlaştırdığını ifade etmiştir.

Süleyman Demirel Üniversitesi Ambleminin Değerlendirilmesi

Süleyman Demirel Üniversitesi amblemine ilişkin, uzmanların yorumları Tablo 15'te, öğrencilerin değerlendirme ve yorumları ise Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 15: *Süleyman Demirel Üniversitesi Amblemine İlişkin Uzman Değerlendirmesi*

Uzman	Değerlendirme ve yorum
1	Amblem olarak zayıf, estetik özellikleri iyi seçilmemiş.
2	Üniversite Isparta'da olduğu için gül kullanılmış, ama bu durum belediye ambleminde olabilirdi. S. Demirel vurgusu var, yine denilebilir ki, üniversiter bir kavramdan çok siyasi iltifat ön plandadır.
3	
4	Formda imzanın olması fazlalık, daha çok yerel bir anlatı, evrensel olabilir, küçük uygulamalar sorunlu.
5	Üniversite logosu şehri değil, üniversiteyi temsil etmelidir. Dolayısıyla gül formu kullanmak yerine daha modern ve akılcı bir tasarım yapılmalı. Renk iyi, ancak farklılık yok, yenilik yok.
6	Amblemde kullanılan soyutlanmış gül sembolünde çok parça var, bu kullanışlılığı olumsuz etkiliyor.
7	Süleyman Demirel'in imzası gereksiz, amblemde gül kullanılması çok sıkıcı, zaten Isparta ile ilgili her şeyde gül sembolü kullanılıyor.
8	
9	

10	Isparta, Demirel ve Isparta gülü. Çok şeye gönderme yapıyor, ama eğitim kurumu olmasının göstergesi mevcut değil.
11	Bulunduğu bölgeye yönelik hazırlanan bir logo, kendi içinde başarılı olsa da evrensellik açısından aynı şeyi düşünmüyorum. Küçük basıldığında detaylar kayboluyor, bu hoş değil.
12	Literatürde olmayan bir logo tasarımı (imza).
13	Amblemin göstergeleri üniversiteye ve bulunduğu şehre uygun, fakat bunun yansıtılış biçimi başarısız. Amblemde imzanın kullanılması kötü olmuş, küçültüldüğünde ise sorun yaşatabilir.
14	
15	Estetik kaygı güdülerek hazırlanmış bir logo, şık ve anlaşılır. Vektörel hazırlanmış, renk seçimi daha farklı olabilirdi.

Tablo 16: *Süleyman Demirel Üniversitesi Amblemine İlişkin Öğrenci Değerlendirmesi*

Kriter	**Değerlendirme ve yorum**	**Kişi sayısı**
1	Daha sade ve iyi stilize edilmiş bir gül sembolü kullanılabilirdi.	24
2	Üniversiteden çok Isparta'yı tanıtıyor, evrensel değil yöresel bir amblem olmuş.	23
3	Amblemde imza kullanılması çok gereksiz.	11
4	Başka kurumlar için daha uygun bir logo (dernek, belediye, çiçekçi, reçel, kozmetik, sendika vb.).	10
5	Gül sembolü bir üniversite logosu için uygun değil.	10
6	Küçültüldüğünde gül motifi kayboluyor.	8
7	Evrensel kimliğe uygun değil.	5
8	Renk çok göze batıyor, kırmızı tasarımı boğmuş.	5
9	Siyasi parti amblemine daha çok uygun.	5
10	Eğitim, bilim kavramlarına ulaşamıyorum.	4
11	DTP'nin (Demokratik Toplum Partisi) amblemine benziyor.	3

12	Süleyman Demirel Üniversitesinin fontu dar ve açık renkli, okumayı zorlaştırıyor.	3
13	Güçlü bir figür olan gül çerçeve içine alınmış ve iyice demode olmuş.	2

Öğrenci ve uzman görüşleri arasında benzerlik gösteren ilk konu, amblemde kullanılan gül soyutlamasının başarısız olduğudur. Uzmanlar ve öğrenciler, amblemde kullanılan gül sembolünde çok parça olduğunu ve bunun kullanışlılığı olumsuz etkilediğini, ayrıca daha sade ve iyi stilize idilmiş bir gül sembolünün ya da gül yerine daha modern ve akılda kalıcı bir sembol kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasında diğer bir benzer nokta; "amblemde kullanılan imzanın gereksiz olduğu" görüşüdür. "Amblemin evrensel olmaması" öğrenci ve uzman görüşleri arasındaki bir benzer noktadır. Bu madde ile ilgili olarak, "amblemin üniversiteyi değil, şehri anlattığı" görüşü yer almaktadır. Öğrenci görüşleri arasında en sık rastlanan ifadelerden biri de budur. Bir uzman "amblemin bir eğitim kurumu için uygun olmadığını" belirtirken, bir uzman da; "bu amblemin belediye için daha uygun olabileceğini" söylemiştir. Bir benzer nokta da; "amblemin küçültülmüş uygulamalarda sorun yaşatacağı" konusudur.

Öğrenci ve uzman görüşleri arasında bir farklılık renk konusundadır. Uzman görüşleri arasında "rengin iyi olduğu" ifadesi bulunurken, öğrenci görüşleri arasında "rengin çok göze battığı ve kırmızının tasarımı boğduğu" ifadesi yer almaktadır.

Uzman görüşleri arasında rastlanmayan bir madde de; "bu amblemin bir siyasi parti amblemine daha uygun olacağı" görüşüdür. Bu görüşte olan beş öğrenci bulunmaktadır. Bir öğrenci "her şeyden önce bir siyasi parti logosunu anımsatıyor" şeklinde görüş belirtmiştir. Buna ek olarak üç öğrenci de; "bu amblemi siyasi bir parti olan DTP'nin (Demokratik Toplum Partisi) amblemine benzetmiş, bunu sakıncalı bulmuş ve değiştirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Sadece öğrencilerin değindikleri diğer bir konu da; "Süleyman Demirel Üniversitesinin fontunun dar ve açık renk olmasından dolayı, okunurluğun güçleşmesi"dir. Diğer bir farklı görüş ise, iki öğrencinin dile getirdiği "güçlü bir figür olan gülün çerçeve içine alınmasının yanlış ve bu yüzden iyice demode olduğu" görüşüdür. Öğrenci görüşlerinden farklı olarak bir uzman bu amblemi; "estetik kaygılar güdülerek hazırlanmış bir logo" olarak nitelendirmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu nitel araştırmada, öğrenci ve uzmanların üniversite amblemlerine ilişkin değerlendirme ve yorumlarına başvurulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde öğrencilerin amblem değerlendirmede, uzmanlara yakın becerilere sahip oldukları ve onlara benzer değerlendirme ve eleştiriler yapabildikleri görülmüştür. Bu sonuç, öğrencilerin amblemleri değerlendirirken uzmanlara benzer bir gözle baktıkları ve başarılı oldukları, eğitimcilerin bilgi ve becerilerini öğrencilere aktarabildiği ve onlara uzmanlık niteliklerini kazandırabildiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma, aynı zamanda, uygulanan görüşme yöntemiyle öğrencilere yorum ve değerlendirme yaptırarak, öğrencilerin öğrendiklerini uygulama ve değerlendirme seviyesine ne ölçüde çıkarabildiklerini sorgulamıştır ve öğrencilerin öğrendiklerini uygulama ve değerlendirme seviyesine çıkarabildikleri yönünde veriler elde edilmiştir.

Güzel Sanatlar Fakültelerinde grafik eğitimi alan son sınıf öğrencilerinin amblem değerlendirme becerilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada; öğrencilerin bir grafik ürünü olan amblemleri değerlendirirken analiz etme, yorumlama, açıklama, görme ve düzeltme gibi bilişsel becerilere sahip olduğu görülmüştür.

Bu araştırma, amblemlerin değerlendirilmesi yoluyla üniversitelerin GSF'lerindeki grafik eğitiminin niteliği hakkında bilgi vermektedir. Bu bölümlerden mezun olan öğrencilerin ülkemizi görsel iletişim alanında temsil edeceği düşünüldüğünde elde edilen veriler doğrultusunda olumlu gelişmeler yaşandığını söylemek mümkündür. Araştırma sonunda, öğrencilerin amblemler ve tasarım ilkeleri konusu ile ilgili bilgiye sahip oldukları, uygulamalardaki problemleri görüp, eleştirerek önerilerde bulundukları ve öğrencilerin değerlendirmelerinde uzmanlara yaklaştıkları görülmüştür. Buradan, üniversitelerde verilen grafik eğitiminin nitelikli olduğu anlaşılmaktadır.

Üniversite amblemlerinin değerlendirildiği bu araştırmanın, üniversitelere amblemlerini tekrar gözden geçirmeleri noktasında yardımcı olacağı ve üniversitelere amblemlerini değerlendirmeleri konusunda yol göstereceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ADLER D. (2008). "Grafik Tasarım Ne İçindir?", Twemlow. A. (Ed.) **Grafik Tasarım Ne İçindir? Tasarımcının El Kitabı,** İstanbul: YEM Yayın.

BOWERS J. (1999**). Introduction to Two-Dimensional Design: Understanding Form and Function**, Canada: John Wiley & Sons.

HELLER S. (1998). **The Education of a Graphic Designer**, New York: Allworth Press.

KARAMUSTAFA S. (2003). **21. Yüzyıl Türkiye'sinde Görsel İletişim Tasarımı Eğitimi,** İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi.

KARASAR N. (2004). **Bilimsel Araştırma Yöntemi** (Onüçüncü Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

NOBLE I., BESTLEY R. (2001). **Experimantal Layout**, UK: Rotavision.

PULLMAN C. (1998). "Some Things Change", Heller S. (Ed.), **in The Education of a Graphic Designer,** New York: Allworth Press.

RAND P. (1992). "Bazı Düşünceler Bazı Logolar", **Çözüm IBM Dergisi**, İstanbul, 20 (2)

TEPECİK A. (2002). **Grafik Sanatlar–Tarih–Tasarım–Teknoloji,** Ankara: Detay ve Sistem Ofset.

YILDIRIM A., ŞİMŞEK H. (2004). **Nitel Araştırma Yöntemleri** (Dördüncü Baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.

EK: Uzmanların İsimleri ve Öğrencilerin Durumları

Araştırmaya 156 öğrenci ve 15 uzman katılmıştır. Üniversite amblemleri ile ilgili değerlendirmelerine başvurulan uzmanların isimleri ve görevleri aşağıda verilmiştir:

Prof. Dr. Adnan Tepecik, Başkent Üniversitesi GSF Dekanı

Yrd. Doç. Dr. Salih Denli, Atatürk Üniversitesi GSF, Grafik Bölümü

Yrd. Doç. Zülfikar Sayın, Hacettepe Üniversitesi, GSF, Grafik Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Fehmi Soner Mazlum, Fatih Üniversitesi, AMYO, Grafik Tasarımı Programı

Öğr. Gör. Mehmet Ali Müstecaplıoğlu, Marmara Üniversitesi GSF, Grafik Bölümü

Öğr. Gör. Murat Çeliker, Süleyman Demirel Üniversitesi, GSF, Grafik Bölümü

Öğr. Gör. Ece Çalış, Süleyman Demirel Üniversitesi, GSF, Grafik Bölümü

Arş. Gör. Elif Songür Dağ, Hacettepe Üniversitesi, GSF, Grafik Bölümü

Öğr. Gör. Elif Gülerce, Fatih Üniversitesi, AMYO, Grafik Tasarımı Programı

Meltem Çolak, Arkabahçe Reklam Ajansı, Sanat Yönetmeni

Dileknur Polat, Grafik Tasarımcı (Serbest)

İsmehan Ergin, Grafik Tasarımcı (Sektörden)

Murat Gürsoy, Grafik Tasarımcı (Sektörden)

Mehmet Ali Kale, Grafik Tasarımcı (Sektörden)

Pelin Özcanlı, Grafik Tasarımcı (Serbest)

Araştırmaya katılan 156 öğrencinin ise üniversitelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Marmara Üniversitesi GSF	20 öğrenci
Hacettepe Üniversitesi GSF	12 öğrenci
Anadolu Üniversitesi GSF	19 öğrenci
Başkent Üniversitesi GSF	12 öğrenci
Dumlupınar Üniversitesi GSF	34 öğrenci
Süleyman Demirel Üniversitesi GSF	25 öğrenci
Akdeniz Üniversitesi GSF	11 öğrenci
Atatürk Üniversitesi GSF	23 öğrenci